

УДК 658.336

**ПЕРСПЕКТИВИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО
СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ
ВЕНЧУРНОГО ФІНАНСУВАННЯ**

Андрусів У. Я., к.е.н., доцент
*Івано-Франківський національний
технічний університет нафти і газу, Україна*
e-mail: andrusivu@ukr.net

Довгаль О. В., д-р екон. наук, доцент
e-mail: h.dovgal@gmail.com

Миколаївський національний аграрний університет, Україна

В сучасних умовах господарювання Україна намагається створити сприятливе бізнес-середовище для залучення інвестицій та забезпечити зростання економіки держави за рахунок інноваційної складової. І в цьому процесі повинні бути задіяні усі інституції, а саме: система вищої освіти; інноваційні інтелектуальні технології; венчурне інвестування. Як свідчить світовий досвід венчурного інвестування, класичні інноваційні розробки – стартапи – найчастіше зароджуються в університетському креативному середовищі і проходять усі етапи розвитку підготовки за різними програмами трансферу технологій і розвитку. Вони охоплюють не тільки науково-технічний прогрес, а й способи його впровадження в інноваційну економіку.

Багато вчених зазначають, що у цілому світі через фінансову кризу 2008 року та Covid-19 розмір інвестицій знизився [1]. Для того, щоб забезпечити ліквідність аграрного сектору та підняти економіку урядовці різних держав світу провели різного роду заходи. Для прикладу, уряд Китаю для того, щоб подолати вплив фінансової кризи ініціював у 2008 році пакет економічних стимулів у розмірі чотирьох трильйонів юаней. У США фінансові ресурси були використані для вкладення у пріоритетні галузі, такі як: освіта, охорона здоров'я, транспорт і аграрний сектор [2].

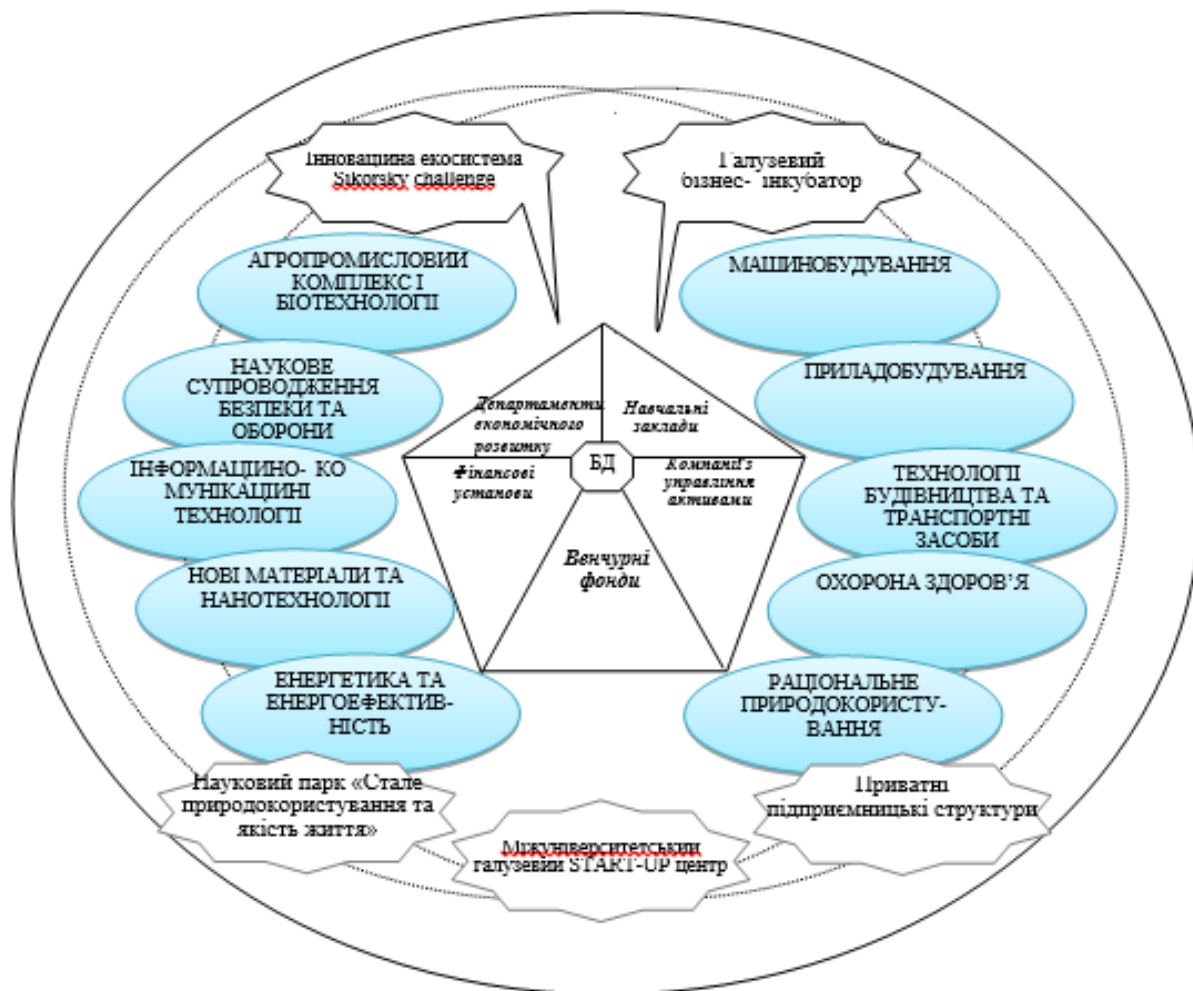
За даними Європейської асоціації прямого та венчурного інвестування EVCA сфера пріоритетів глобального інвестування зосереджується на суспільних технологіях, які забезпечують світовий сталий розвиток [3]. Венчурні фонди акумулюють венчурний капітал й інвестують накопичені кошти в проекти, здебільшого в інноваційній сфері, які характеризуються найвищим рівнем ризиковості. Виходячи із різних трактувань венчурного капіталу в інституціональному відношенні, можна стверджувати, що всі вони зводяться до інноваційного характеру підприємництва та пов'язують венчурний капітал із формуванням джерел інвестування аграрного сектору. Характерною ознакою є і те, що тут акцентується увага на високому ступені ризику та прибутковості таких вкладень. Зміст функціонування інституту венчурного капіталу розкривається через синтез фінансового та інтелектуального капіталів і йому притаманний високоризиковий характер.

Якщо порівняти структуру венчурного інвестування у Європі з структурною венчурною мапою України, то спостерігається показова орієнтація на фінансове забезпечення інноваційних підприємств у сфері фінансових послуг, комунікацій, виробництва споживчих товарів та аграрного сектору. Це свідчить про те, що венчурні фонди в Україні створюються під активи одного клієнта (фінансово-промислової групи) для реалізації короткострокових проектів із середнім або низьким ступенем ризику, які дозволяють отримувати високі прибутки, на противагу довгостроковим і високоризиковим інноваційно-технологічним проектам.

Вирівняти існуючу ситуацію на інституціональному рівні можливо завдяки створенню сприятливих умов для генерації бізнес-ідей та перетворення їх на інновації, які можуть бути затребувані інвестиційною спільнотою. Надійним сегментом для такої дифузії інновацій є наука і освіта, які є об'єктами методологічної діяльності, що спрямована на розбудову інституціональних формальних правил суспільства, і у сфері венчурного інвестування зокрема [4]. За таких обставин університетська наука в Україні здатна примножити інноваційні здобутки, важливі для усіх сфер життя країни. У цьому контексті під егідою Міністерства освіти і науки України було представлено каталог «Інноваційні розробки університетів та наукових установ», під якими розуміють результат виконаної науково-дослідної роботи або самостійних ініціативних досліджень у вигляді новоствореної і (або) вдосконаленої конкурентоспроможної технології, продукції або послуги, що істотно покращує структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери, і

яка захищена як об'єкт права інтелектуальної власності або реалізована через ліцензійний договір як ноу-хау [5].

На нашу думку, становить інтерес інформація про досвід університетів з комерціалізації інноваційних розробок і трансферу технологій на внутрішньому та зовнішньому ринках. Так, в національному університетському середовищі сформовано урбаністичну інфраструктуру підтримки інноваторів, яка включає бізнес-інкубатори, технопарки, фонди підтримки підприємництва, інформаційно-консультативні установи, бізнес-акселератори та школи стартапів (рис.).

Рис. Інноваційний кластер державно-приватного партнерства, діючий в Україні

Вона підтримує життєзабезпечення стартап-проектів на початкових етапах їх існування, включаючи надання робочого місця, початкових інвестицій, технічної експертизи, послуг з коучингу, менторства і можливість долучитися до екосистеми – згуртованого співтовариства, об'єднаного спільними інтересами. Це дозволяє формувати сприятливе середовище для створення стартапів, які об'єднують різні галузі (зокрема, аграрний сектор), закласти

фундамент успіху перших компаній, до яких зможуть приєднуватися нові учасники.

Інноваційна діяльність в університетах [6] є невід'ємною складовою освітньої діяльності та спрямована на створення і впровадження нових конкурентоспроможних технологій, видів техніки, матеріалів тощо для забезпечення інноваційного розвитку суспільства, підготовки фахівців інноваційного типу.

Інноваційна діяльність в університетах є невід'ємною складовою освітньої діяльності та спрямована на створення і впровадження нових конкурентоспроможних технологій, видів техніки, матеріалів тощо для забезпечення інноваційного розвитку суспільства, підготовки фахівців інноваційного типу [4].

Діюча інноваційна екосистема Sikorsky Challenge покликана здійснювати відбір, залучення та навчання креативних людей для створення власного бізнесу і стартапів, допомагає учасникам у пошуку інвесторів і просуванні стартапів. Пріоритетними напрямками інноваційної екосистеми «Sikorsky Challenge» є :

- залучення та відбір креативних, охочих займатися інноваційним підприємництвом, людей із числа винахідників, учених, аспірантів і студентів університетів, науково-дослідних інститутів, а також представників бізнесу;

- навчання відібраних учасників інноваційному підприємництву і розвиток у них мотивації для формування власних технологічних ідей; вирощування бізнес-ідей, надання допомоги учасникам у розробленні проектів і в створенні прототипів бізнес-продуктів;

- пошук інвесторів/бізнес-ангелів для інвестування в перспективні проекти (перший і другий раунди інвестицій);

- відбір кращих стартап-проектів за участю тренерів, експертів фондів, інвесторів, бізнес-ангелів; організація та проведення конкурсу інноваційних бізнес-проектів в фестивалю «Sikorsky Challenge»;

- допомога учасникам-авторам ідей у «заточуванні» відібраних стартап-проектів під зацікавлених інвесторів;

Отже, особлива роль в інноваційному розвитку регіонів належить державним класичним університетам, які виконують місію з об'єднання професійної освіти, науки і культури регіону. Саме класичний університет, що знаходиться в центрі єдиного освітнього простору регіону є найважливішим соціальним неформальним інститутом, який може ініціювати формування інноваційної інфраструктури аграрного сектора регіону і впливати на розвиток економіки. Інституційна «неформальність» є невід'ємним компонентом будь-якого суспільства, утворюючи підсистему неформальних інститутів. Однак вона може мати різні форми прояву і тим більше наслідки з позицій впливу на формальні інститути, економічна поведінка і господарську діяльність різних суб'єктів, зокрема і аграрного сектора.

Список використаних джерел:

1. Andrusiv, U., Kinash, I., Cherchata, A., Polyanska, A., Dzoba, O., Tarasova, T & Lysak, H. (2020). Experience and prospects of innovation development venture capital financing. *Management Science Letters* , 10(4), 781-788.
2. Андрусів У. Я., Свідрак В. Інноваційне середовище з позиції венчурного інвестування в Україні. *Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти*: матеріали I Міжнародної науково-практичної інтернетконференції, 19-21 березня 2019 р. Ч. 2.. Львів: ЛНАУ, 2019. С. 23-26.
3. Bezuhla, L., Kinash, I., Andrusiv, U. & Dovgal, O. (2019). Attracting Foreign Direct Investment as an Economic Challenge for Ukraine in the Context of Globalization. *In 7th International Conference on Modeling, Development and Strategic Management of Economic System*, Ivano-Frankivsk and Polyanytsia village (TC Bukovel), 2019, *Advances in Economics, Business and Management Research*, Vol. 99, pp. 195-200.
4. Kinash, I., Andrusiv, U., Golovnia, O & Popadynets, I. (2019). Aspects of the formation and development of innovation infrastructure in Ukraine. *Management Science Letters* , 9(13), 2403-2414
5. Zelinska, H., Andrusiv, U., Simkiv, L. (2020). Knowledge economy: trends in the world and analysis of Ukraine. *Journal of Eastern European and Central Asian Research*, 7(1), 104-113.
6. Popadynets, I., Andrusiv, U., Shtohryn, M & Galtsova, O. (2020). The effect of cooperation between universities and stakeholders: Evidence from Ukraine. *International Journal of Data and Network Science*, 4(2), 199-212.